

INFANTIL I JUVENIL

Trencar estereotips

Menjaré bollic@os per tu. Pasqual Alapont. Edicions Bromera. Alzira, 2000.

CAUSA plaer descobrir que no totes les històries concebudes per a joves són simples i maniqueïstes, ni tracten d'una perillosa xarxa de tràfic d'estupefaents ni de segrestos ni d'altres assumptes absolutament allunyats de la realitat adolescent; de vegades ens trobem davant d'una obra divertida i lúcida alhora, on els personatges es mostren sincers i desvergonyits, joiuosos o «fets pols», segons els girs que done la vida. A aquest últim grup pertany Menjaré bollic@os per tu, de Pasqual Alapont, una obra que obtingué, merescudament, el Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil 1999.

Alapont conta una història senzilla i molt actual: es tracta del contacte quasi diari que mantenen via e-mail una parella de joves -Cristina i Ramon- que han vist separades les seues vides perquè el pare de la xica vol obrir un negoci a Londres (ni més ni menys que una orxateria). La novel·la, escrita en forma epistolar, aprofita la frescor i manca de retòrica que permet la immediatesa de la comunicació internàutica: els dos adolescents es contenen misèries i alegries, dubtes, pors, confusions i decisions que han de prendre perquè la vida canvia a cada instant, sobretot

a l'edat dels protagonistes. Per aquestes pàgines desfilen personatges que trenquen els tòpics de joveneta guapíssima i homenet fort i valent, com ara Fabiola, una mare soltera de dèsset anys que començarà la carrera de telecomunicacions el curs següent, o Lola, una xicoteta a qui li apassionen els esports. A més, Cristina, la protagonista, que acaba de descobrir els llibres de Virginia Woolf, critica sovint el masclisme de molts comentaris i expressions del seu pare i aquest no és -afortunadament- un home perfecte i meravellós que treballa i treballa per mantenir la família, sinó que, com molts éssers humans, té problemes econòmics i familiars que apareixen i evolucionen i es resolen a mesura que també es desenvolupa la relació a distància de la filla i el seu xicot. A més, en el llibre trobem joves mordagos, un exhibicionista en un parc, uns italians festius i bulliciosos a Londres i altres personatges que desmitifiquen l'ideal de persona assenyada i amb un futur clar. Escrita amb un llenguatge àgil i amb un humor sa, Menjaré bollic@os per tu és un llibre que es llig en un tres i no res, molt recomanable per als jovenets.

ARANTXA BEA

Les claus del gènere

L'enigma de sir Robert McLean. Miquel Martínez. Editorial 3i4. València, 2000.

HI ha alguns gèneres narratius amb una llarga tradició en altres llengües que en la nostra a penes s'han conreat. Entre aquests gèneres hi ha el gòtic, que a les illes britàniques té una llarga i fecunda tradició.

Miquel Martínez, seguint les claus del gènere i situant-lo en una època passada al Regne Unit de la Gran Bretanya, ha escrit una novel·la destinada a un públic juvenil famolenc de noves i intenses sensacions.

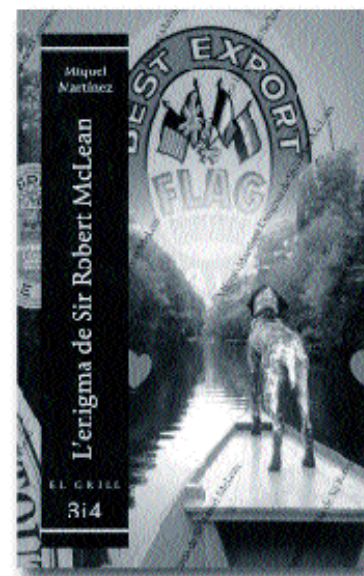
El llibre és correcte, està ben estructurat i també ben escrit, però un té la sensació que la història no és molt original.

Tots sabem que està ja tot inventat, que en una societat tan massificada és molt difícil ser original, però el que no es pot pretendre és utilitzar una trama que el lector té la impressió d'haver llegit o vist en un munt d'ocasions en llibres, còmics, televisió i cinema.

Un té també l'estranya sensació, però, que l'autor viu immers en ple segle XIX encara. Escriu com si fóra el traductor d'una novel·la d'aleshores i no de les més brillants. La novel·la podia haver estat molt millor si l'objectiu de l'autor haguera estat un altre, com ara de fer una paròdia del gènere i no de fer un simple exercici literari que ompli, això sí, un dels molts buits que té la nostra literatura amb la destinació final dels instituts, de ser només literatura de consum.

A la narrativa valenciana li cal més ambició, esperit de risc i aventura. Hi ha massa conservadorisme i panxacontents. La feina dels autors no és preocupar-se de fer una literatura comercial, de l'aspecte del comerç del llibre s'han d'ocupar altres, com ara l'editor, el distribuïdor o el llibreter. No ens podem permetre una narrativa de baixa qualitat, localista i impossible de portar a altres llengües per la seua falta d'interès. Esperem que el pròxim lliurament d'aquest narrador-poeta estiga a l'altura del que molts pensem que ens pot oferir.

MIQUEL GARCIA I PORTS

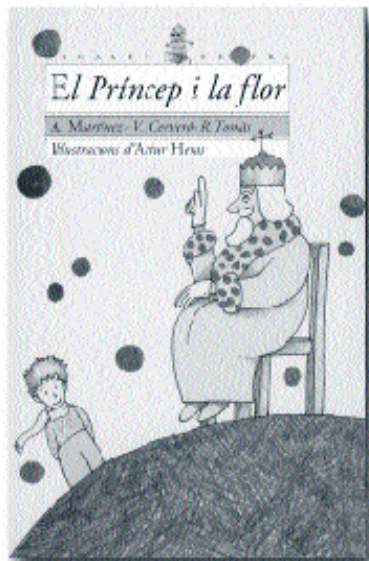

Un narrador de raça

El cos del delicte. Francesc J. Bodí.
Edicions del Bullent. Picanya, 2000.

DUC seguint-li la pista a Francesc J. Bodí des de fa uns quants anys i, a través de les seues obres, he pogut endevinar un autor que va agafant solidesa en cada nou lliurament. De Bodí, preferisc la seua vessant de narrador per a adults, la seua obra juvenil m'interessa menys però trobe que també té una gran qualitat, encara que com, en altres autors, sembla un exercici d'estil, com un passatemps, mentre prepara l'obra on es veu el vertader narrador que porta dins. En aquesta novel·la (amb la qual va guanyar el Premi Enric Valor, es veu que per al nostre autor aquest nom és com un amulet que li porta sort, ja que ha guanyat uns quants premis amb el mateix) l'escriptor d'Agres parodia la novel·la de lladres i serenos, un gènere que tant s'ha utilitzat darrerament en la literatura valenciana, on res no és el que sembla. Una aventura que s'inicia amb una atracció sexual que durà a posar-se en mil embolics un jove becar i els seus amics, amb un fum d'escenes divertides amb morbo i cadàvers inclosos. Un llibre intel·ligent destinat descaradament a un públic juvenil. Ara, personalment em continue quedant amb la seua excel·lent trajectòria com a novel·lista per a tots els públics. Llibres com ara L'Infidel enguany m'han fet l'esperança i la il·lusió d'una narrativa valenciana al nivell de qualsevol altra europea.

M. AMIGÓ PERIS

Desenvolupar la imaginació

El Príncep i la flor. Antoni Martínez, Vicen Cerveró, Rafa Tomàs. Edicions Bromera. Alzira, 2000.

Ulisses, el meu gat. Josep Franco. Edicions Bromera. Alzira, 2000.

EL Príncep i la flor és, com de fet hom pot imaginar a partir del títol i el dibuix de la portada, una adaptació dramàtica de la famosa obra *Le petit Prince*, d'Antoine de Saint-Exupéry, publicada l'any 1943; adaptació que Bromera publica precisament quan es commemoren els cent anys del naixement de l'escriptor de Lió.

Aquesta versió, duta a terme per Antoni Martínez, Vicen Cerveró i Rafa Tomàs (professors d'institut que formen un equip de treball que es dedica a la didàctica del teatre des de fa més de quinze anys) recupera la genialitat de l'obra original i és manté fidel al seu esperit ple de candor, tendresa, intel·ligència: hi són presents tots els personatges del text de Saint-Exupéry (el rei sense súbdits, el borratxo, el vanitos, l'home de negocis, el geògraf, el fanaler, la flor, les roses, la rabosa, la serp i, per descomptat, l'aviador i el Príncep), que desenvolupen l'acció mitjançant el diàleg -sovint reproducció literal de *Le petit Prince*-, una acció que es presenta emmarcada per l'aparició a l'inici i al final d'Alí ben Amar, únic adult capaç d'entendre la visió innocent de la infància.

L'edició de Bromera, amb les il·lustracions d'Artur Heras, precioses, imaginatives, es tanca amb unes pertinents propostes d'escenificació per tal de facilitar la

tasca als professors i alumnes que s'endinsen en la representació d'aquest text; tasca lloable que afegeix els valors dinàmics i de grup del teatre a la magnífica obra de Saint-Exupéry (això sí, sense oblidar la recomanació de la lectura de la novel·la original abans d'encetar l'adaptació dramàtica).

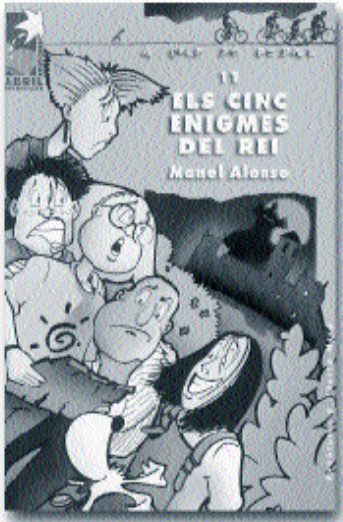
Una altra de les últimes publicacions per a xiquets de l'editorial d'Alzira és *Ulisses, el meu gat*, de Josep Franco, una història amb un començament molt bo: el gat Ulisses que viu feliçment al barri dels tintorers d'Alexandria pren l'habilitat de parlar a partir de menjar-se un ratolí de biblioteca; però després l'anècdota es complica, arriben els extraterrestres i el felí habita una temporada al planeta Dzyan; quan torna a la Terra han passat dos mil anys i les coses, evidentment, ja no hi són com abans. El resultat narratiu d'aquesta barreja d'elements tan diferents (d'una banda el poder màgic de la paraula -el ratolí, la biblioteca..., d'una altra, el món dels extraterrestres i, finalment, l'actualitat: les guerres, els EUA, els mitjans de comunicació, etc.) es manté, però amb feblesa: el protagonista esdevé més un espectador -de les peculiaritats del planeta Dzyan, de la nova situació que troba a la Terra- que no un actor; amb tot, els lectors de més de deu anys hi trobaran ingredients suficients per a gaudir de la lectura del llibre, com ara els dibuixos senzills i alegres d'Enric Solbes, que encaixen perfectament i esdevenen gairebé indispensables en aquesta narració de Josep Franco.

ARANTXA BEA

Entre el futur i el passat

Els cinc enigmes del rei. Manel Alonso.
Abril Edicions. València, 2000.

DINS de la col·lecció *A colp de pedal* de l'editorial Abril, s'acaba de publicar la novel·la juvenil *Els cinc enigmes del rei*, de Manel Alonso. El nou llibre de l'escriptor i periodista de Puçol es desenvolupa en la seua comarca natal, l'Horta Nord, i s'inscriu dins de les línies i condicionants que marca la mateixa col·lecció. La idea és original i interessant. Una colla d'amics i amigues del barri de Russafa de València (Berta, Martí, Blanca, Jamal, Puig i el gos Ulisses), amants de la natura i de la bicicleta, recorren les comarques

del País Valencià buscant divertides i intrèpides aventures sota el nom A colp de pedal. Cada novel·la de la col·lecció es desenvolupa en una comarca diferent, escrita per un autor d'aquesta comarca, excepte el primer volum, que, sota el títol d'El Fantasma del carrer Cavallers, d'Alfred Ramos, té lloc a la ciutat de València. Berta és irònica i intel·ligent; Martí és esvalotat i nerviós; Blanca, la més gran del grup, és una persona activa i esportista; Jamal és molt observador i saberut; i Puig és xerraire i despistada. Cada personatge, doncs, té la seua pròpia personalitat, diferenciada dels altres, que cada escriptor modela i enriqueix a la seua manera i aplicant-hi la seua imaginació.

La novel·la de Manel Alonso està contada per un dels protagonistes de la colla, Berta Sanchis, i comença en una biblioteca de València i amb un llibre de més de cinc segles d'antiguitat. En aquesta ocasió Manel Alonso relata una història en la qual aprofita, entre altres coses, per engrescar els més joves en la lectura dels llibres, ja que l'univers de la literatura no és un món avorrit sinó, tot el contrari, apassionant. L'aventura que ens narra conté elements reals però també fantàstics, com ara una entrevista amb el mític rei Jaume I, la història del drac que aterria la comarca i que, després de capturar-lo, s'exposava al monestir del Puig o la intervenció decisiva en el desenllaç de la novel·la d'una bicicleta màgica que pertany a Berta. La pèrdua d'un manuscrit de la biblioteca del Reial Monestir del Puig és l'excusa per fer un recorregut pels llocs més característics de l'Horta Nord. El mateix Monestir del Puig, el seu Museu de la Impremta, l'estany de Puçol, les sitges de Burjassot, la sèquia de Montcada, el convent de la Magdalena, són alguns dels

indrets pels quals passarà aquesta colla d'amics. Tot plegat, una formidable excusa perquè «el futur es retrobe amb el seu passat», i un missatge final que ens diu el següent: «Els llibres guarden tantes coses en el seu interior i ens són tan fidels que, fins i tot, poden esperar anys perquè els llegim. Quin millor regal per demostrar el nostre amor a la persona estimada!».

VICENT PENYA

El millor amic

El meu amic Pollós. Joan Subirana. Tàndem Edicions. València, 2000.

POLLÓS és un d'aquests animals en vies d'extinció. No vull dir que els gossos, com a espècie, estiguen en perill de desaparèixer, no; i per a comprovar-ho només hem de fer una visita a cal veterinari o passejar per un parc. No, em referisc al simpàtic gos rodamón que dècades enrere es convertia en un personatge més del paisatge del nostre barri o del nostre poble. Gossos que, malgrat la seua condició, no estaven del tot abandonats, ja que tothom s'ocupava d'ells, perquè d'alguna manera havien esdevingut un bé públic, i l'únic món que rondaven eren els carrers i parcs més propers al lloc on ells s'havien instal·lat.

Pollós representa, i a la vegada és un homenatge de Joan Subirana, tots aquells animals bruts i entranyables que de segur que poblaren la seua infantesa. I ara l'ha convertit en protagonista d'una petita aventura de lladres i serenos amb la qual el seu autor va guanyar el I Premi de Literatura Infantil Il·lustrada Tombatossals de l'Ajuntament de Castelló. Des d'ací recomanem a Subirana que no abandone el personatge, ja que per les seues carac-

terístiques i les d'alguns altres secundaris pot donar per a una llarga sèrie d'aventures.

Les il·lustracions que acompanyen el text són impecables i divertides, cosa que, junt amb la qualitat de materials que componen el llibre, dona un resultat final molt positiu.

MANEL ALONSO

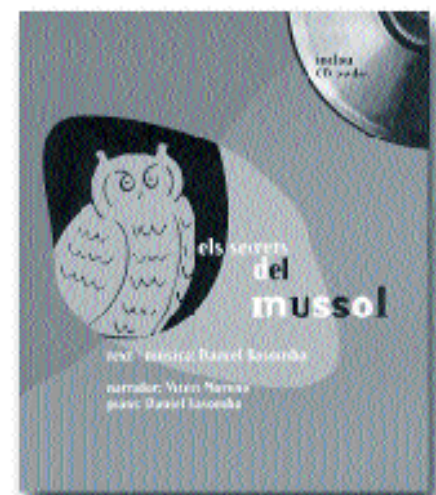
Un mussol tot terreny

Els secrets del mussol. Daniel Basomba. Tàndem Edicions. València, 2000.

EL músic i escriptor Daniel Basomba ens ofereix un treball per a infants en dos formats, que es complementen. El primer, un llibre de poemes (dotze en total), té com a protagonista un mussol. Seguint l'au, el lector anirà descobrint com viu, on, de què s'alimenta, quan caça, quan dorm... L'aventura s'acompanya d'il·lustracions realitzades pel mateix Basomba, les quals donen un recolzament gràfic important a cada un dels poemes.

El segon format és el de l'audio (un CD), on Basomba ha compost la música i la interpreta al piano. Una música que no tan sols és un llit per a la veu del rapsoda Vicent Moreno, sinó un suport a la paraula.

Daniel Basomba, del qual personalment aquesta és la primera notícia que tinc d'ell, ha realitzat un treball que ha anat més enllà del món literari, traspasant les fronteres entre les diverses arts per a oferir als més joves de la casa un treball digne. Encara que -deixeu-me que dubte- no sé si per si mateix arribarà als infants, més acostumats al vídeo. De tota manera, l'intent és molt lloable, l'energia

invertida molta i el producte final força interessant. Esperem tindre noves notícies d'aquest autor tot terreny, a veure si la pròxima vegada ens sorprén dirigint també un curtmetratge.

M. AMIGÓ PERIS

Metàfores i tòpics per a joves

Operació Àfrica. Joan de Déu Prats. Alfaguara Voramar. València, 2000. *La desaparició de l'u*. Mercé Viana. Alfaguara Voramar. València, 1999. *Segrestats d'incògnit*. Estrella Ramon. Alfaguara Voramar. València, 1999.

ALS menuts els agraden els animals. Els xiquets sempre han volgut gaudir de la màxima llibertat possible, per a jugar al seu aire i campar-la. I a tots els infants els agraden, a més, els contes que acaben bé, que tenen un final feliç. Comptat i debatut, en *Operació Àfrica* trobaran tots estos elements convenientment amants en una aventura que han de viure els animals d'un zoo que un dia decidixen evadir-se'n, farts de la seua captivitat, per a tornar a les seues terres d'origen on eren lliures. Naturalment, per aconseguir-ho hauran de salvar diverses dificultats, especialment la vigilància dels homes, els seus segrestadors. I sols ho podran fer si unixen les seues forces i habilitats per a escapar-se dels barrots que els empresonen. Perquè junts tenen el poder que necessiten.

En *La desaparició de l'u*, la prolífica autora de literatura infantil i juvenil Mercé Viana aprofita el fet misteriós que un dia desapareix el número u de l'esfera de totes les accions humanes per a compondre un relat inquietant i metafòric. Resulta que el número en qüestió ha decidit anar-se'n del món per voluntat pròpia, com si haguera dimitit de la seua funció, i ho ha fet cansat de veure com la gent ja no vol una sola cosa en la vida, sinó moltes coses, com més millor. És a dir, que cada volta som més egoistes, en llenguatge planer. Esta anècdota li servix per a narrar-nos amb una gran dosi de didacticisme una història fantàstica que s'inspira en la nostra realitat més quotidiana, una història que, pel seu ofici i to, ens recorda prou l'obra d'un dels grans mestres del

gènere, l'alemany Michael Ende, sobretot en la seua novel·la *Momo*. El relat de Viana és també una paràbola de la pèrdua de la identitat, de la «unicitat» o idiosincrasia de les persones. Perquè en un món on tothom és egoista i sols pensa en ell mateix de la mateixa forma, la persona s'anul·la a si mateixa i l'individu es desintegra. Un perill ben real i actual, sens dubte.

Pel que fa a *Segrestats d'incògnit*, d'Estrella Ramon, és un relat on dos adolescents es veuen immersos en una intriga que els farà passar moments d'acció i situacions compromeses, com ara un presumpte segrest del qual són víctimes a mans d'un personatge estrany que els conta una trama de lladres i serenos en la qual ell interpreta el personatge del detectiu privat que investiga uns fets delictius. Conté tots els tòpics i estereotips del policíac i oferix al lector una descripció esquemàtica dels personatges, tant psicològicament com en el desenvolupament de l'aventura en què es veuen embolicats fins a un desenllaç «sorprenent» només entre cometes. *Segrestats d'incògnit* no aporta res de nou, doncs, simplement és una historieta correcta o, més aviat, «estàndard». Perquè ningú no s'escalfe massa el cap: ni l'autora, ni els lectors potencials, ni els professors que la puguen «obligar» com a lectura recomanada.

AGUSTÍ PEIRÓ

Biblioteca Valenciana

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA
DIRECCIÓ GENERAL DEL LLIBRE I COORDINACIÓ BIBLIOTECÀRIA